

Arne Stig Hugo Jakobsen
Melkeveien 85
8050 Tverlandet

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elisabeth Nesheim-Hauge, 75531606

Avslag på søknad om utsetting av utenlandske treslag - Arne Jakobsen - 73/18 - Bodø

Statsforvalteren viser til søknad mottatt 08.02.21 om utsetting av utenlandsk treslag (lutzgran) til skogproduksjon.

Vedtak

Statsforvalteren avslår søknaden om tillatelse til utplanting av 3000 lutzgran til skogproduksjon på eiendommen 73/18 i Bodø kommune. Vedtaket er gjort med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.

Klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Statsforvalteren i Nordland.

Bakgrunn

Arne Jakobsen har i søknad 08.02.2021 søkt om tillatelse til utsetting av lutzgran til skogproduksjon. Formålet ble beskrevet som langsiktig skogproduksjon av virke og CO₂-binding. Det søkes om å sette ut 3000 lutzgran på 13 daa på eiendom 73/18 i Bodø kommune. Søker ønsker å plante lutzgran da det er et værhardt område, noe norsk gran tåler dårlig. Lokaliteten som søkes tilplantet beskrives som glissen lauvskog, hovedsakelig bjørkeskog med lyng og gress som bunnvegetasjon. Søker skriver at en utsetting vurderes å ha liten innvirkning for det biologiske mangfoldet da det er norsk gran, lutzgran og lauvskog i området fra før av. Søker påpeker ikke om det vil være nødvendig med planlagte tiltak for å hindre spredning av lutzgran, men viser til Artsdatabankens risikovurdering av lutzgran fra 2012.

Begrunnelse

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Statsforvalteren har derfor vurdert mulige naturverdier i selve plantefeltene, og om man kan forvente spredning av lutzgran som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt plantefeltene.

Generelt om spredningsrisiko for lutzgran:

Lutzgran er en kryssning mellom sitkagran og kvitgran som naturlig forekommer i Canada og Alaska og har evne til å formere seg med frø i Norge. I Artsdatabanken sin risikovurdering fra 2018 har lutzgran blitt vurdert til svært høy økologisk risiko (SE). Begrunnelsen er at treslaget har både stort invasjonspotensiale og stor økologisk effekt. Artsdatabanken skriver i sitt faktaark at lutzgran tåler godt skygge og er tilpasset klimaet i Norge. Økologisk sett er den lik sitkagran, men tåler bedre kalde vintre. Lutzgran kan også krysse seg med sitkagran. I Artsdatabanken sin risikovurdering fra 2018 har artene blitt vurdert under ett.

Rapporten *Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko*¹ viser at fremmede arter som er forhåndsutvalgt som produksjonsarter har generelt stor sjanse for å etablere og spre seg. Dette gjelder også bartrær, hvor disse er valgt ut nettopp fordi de er hardføre og vil kunne vokse godt i det norske klimaet. Det er gjennomført et begrenset antall undersøkelser om spredning av utenlandske bartrær i Norge. Undersøkelsene som er gjort viser at etableringspotensialet varierer mellom naturtyper^{2,3,4}. Naturtyper som er åpne og/eller kulturpåvirket, slik som hei, ur, myr og noen typer skog, har høyest potensiale for etablering av utenlandske bartrær. Studier gjort på langdistansespredning av fremmede treslag viser maksimal spredningslengde fra 1 km⁶ til 1,7 km ved vindhastighet på 10 m/s og 3,5 km ved 20 m/s⁴. Hovedtyngden av foryngelsen skjer nær morbestandet, med jevnt avtagende foryngelse ved økende avstand fra plantefeltet. Undersøkelser av kortdistansespredning gjort i Nordland viser at sitka-/lutzgran kan ha en kortdistansespredning opp til omtrent 250 meter på Vestvågøy², Helgelandskysten⁵ og Hadsel kommune³. Spredningsdistansen varierer med topografi, klima og etableringspotensialet til nærliggende naturtyper. Det er også vist at foryngelse fra plantefelt med sitkagran generelt sett avtar fra sør til nord i Norge^{4,6}. Dette er et tema som må studeres nærmere før en kan vite i hvilken grad foryngelsen avtar, og hvordan den varierer i forskjellige klimatiske soner. I fremtiden forventes det at klimaet i Nordland blir mer og mer lik Vestlandets klima, noe som vil kunne øke dagens nivå av foryngelse.

---

¹ Hendrichsen D., Åström J., Forsgren E., Skarpaas O. 2015. Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko. NINA Rapport 1091.

² Kyrkjeeide, M.O., Often, A., Olsen, S.L., Myklebost, H.E., Hagelin, J., Ruano, M., Frivoll, V. & De Stefano, M. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær Nord-Norge. NINA Rapport 1427.

³ Olsen, S., L., Stabbetorp, O., Skarpaas, O., Often, A., Gajda, H. 2016. Kartlegging av spredning av fremmede bartrær: med fokus på vrifuru (*Pinus contorta*) og lutzgran (*Picea x lutzii*). NINA Rapport 1231.

⁴ H. Sandvik 2012. Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.

⁵ Olsen, S.L., Kyrkjeeide, M.O., Myklebost, H.E., Jackson, C. & Gastinger, M.-M. 2019. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær: Helgelandskysten. NINA Rapport 1728. Norsk institutt for naturforskning.

⁶ Nygaard, P.H. & Øyen, B.-H. 2017. Spread of the Introduced Sitka Spruce (*Picea sitchensis*) in Coastal Norway Forests 2017, 8, 24

Kartlagte naturverdier

Det er et stort antall kartlagte naturtyper, arter av nasjonal forvaltningsinteresse, fredete arter og rødlistede arter innen 2 km rekkevidde, inkludert på det omsøkte feltets grense. De verdiene som er særlig relevante for denne saken er listet i tabellen under (Tabell 1). Flere av de viktige og truede naturtypene ligger i Tverlandet naturreservat (Figur 1), omtrent 1,35 km fra det omsøkte feltet. Med tanke på topografien i området er det disse naturtypene, samt kalkskogen, de rike strandbergene og de trua artene nevnt i tabellen under, som vil få størst belastning fra det omsøkte plantefeltet. Det er ikke registrert nøkkelbiotoper eller MiS-figurer i området.

Tabell 1 Registrerte naturverdier som er sårbare for spredning og etablering av lutzgran. Naturverdier opp til omtrent 2 km fra omsøkt felt er inkludert. For naturtyper og arter gjelder disse beskrivelsene: NT- nært trua, VU - sårbar, EN - sterkt trua. For mer informasjon om naturtypene kan navnet på lokaliteten søkes opp på naturbase.

Navn	Kategori	Verdi/status	Avstand
10 lokaliteter	Naturtype: Rikmyr	A – svært viktig og B - viktig	0,64 km - 2 km
Gangstø	Naturtype: Kalkbarskog	B - viktig, VU	0,96 km
Sjøhaugen sør	Naturtype: Kalkskog	B - viktig	1,14 km
Godøyenes NV beitemark	Naturtype: Naturbeitemark	A – svært viktig, VU	1,22 km
Sjøhaugen	Naturtype: Rikt strandberg	A – svært viktig	1,23 km
Godøyenes vest beitemark	Naturtype: Naturbeitemark	A – svært viktig, VU	1,26 km
Tverlandet sør myr	Naturtype: Slåtte og beitemyr	A – svært viktig, EN	1,31 km
Tverlandet naturreservat	Verdifullt kystområde		1,35 km
Tverlandet beitemark	Naturtype: Kystlynghei	A – svært viktig, EN, utvalgt naturtype	1,36 km
Stuvikodden	Naturtype: Rikt strandberg	A -svært viktig	1,59 km
Sørbotnlia	Naturtype: Bjørkeskog med høgstauder	C – lokalt viktig	1,74 km
Ilstad vest 1	Naturtype: Kystlynghei	B – viktig, EN, utvalgt naturtype	1,80 km
Hans Alsoskjæret	Naturtype: Naturbeitemark	A – svært viktig, VU	1,88 km
Grasholmen	Naturtype: Naturbeitemark	A – svært viktig, VU	1,89 km
2 registreringer	Snøarve	Ansvarsart, NT	0 – 0,27 km
	Bakkesøte, nebbstarr, kildegress, nordlandssveve	NT	1,36 km – 2 km
35 registreringer	Flueblom	Fredete arter, NT	1,15 km – 1,90 km
4 registreringer	Marisko	Fredete arter, NT	2,07 km

Naturbeitemarkene (VU) og kystlyngheiene (EN) utgjør en stor del av Tverlandet naturreservat og inneholder viktige naturverdier, inkludert flere rødlista karplanter, et rikt mangfold av insekter og sannsynligvis flere rødlista beitemarkssopper. Disse åpne naturtypene er særlig sårbare for spredning og etablering av lutzgran^{2,3,4}.

Forekomstene av flueblom (NT) på Tverlandet er viktig nasjonalt sett. Denne arten finner en hovedsakelig langs kystlinja i åpne naturtyper, og det er her den er registrert på Tverlandet. Det er også registrert flere rødlistede arter og viktige naturtyper langs kystlinja vest på Tverlandet. I slik hei-vegetasjon og grunnlendt mark har lutzgran spesielt høyt etableringspotensiale^{2,3,4}, og vil ha stor negativ effekt på grunn av gjengroing og utskygging av de lysavhengige planteartene.

Det er viktig å påpeke at berggrunnen på Tverlandet er hovedsakelig kalkspatmarmor, altså kalkrik. Dette indikerer at det er høyt potensiale for rødlistede arter og naturtyper i området. Det indikerer også at det er mye høy og tett vegetasjon i skogene. Beskrivelser av området ^{Z8,9,10} viser at bunnsjiktet allikevel har store variasjoner. Det varierer fra rikt bunnsjikt med høgstaude, til fattigere bunnsjikt med lyng-vegetasjon, samt innslag av einer og furu. Beskrivelsen av lokaliteten registrert som viktig (B) kalkskog viser til en lokalitet med variasjoner:

«Området har en del lågurtskog med tydelig kalkpreg, med typiske arter som hengeaks, teiebær, fingerstarr, hvitmaure mv. Det er også innslag av litt mer høgstaudepregede areal, med bl.a. tyrihjelms. I vest er det karakter av tidlig gjengroingsfase av kalkrik lynghei, dels med fuktengpregede partier. Enkelte små kalkrike berghamre forekommer også, særlig rett på østsiden av veggen»⁷.

Lutzgran har høyere etableringspotensiale i områder som er åpne og med lavere bunnvegetasjon. Vi kan dermed ikke utelukke at lutzgran vil spre seg til de mer åpne delene av skogsområder med potensiale for rødlistede arter.

I Miljøfaglig Utredning sin rapport⁸ presiseres det at selv om de mener å ha fanget opp de største og viktigste naturtypene på Tverlandet, er det potensiale for flere viktige lokaliteter av blant annet rikmyr og kalkskog. Rapportene beskriver også gjengroing i viktige naturtyper som følge av opphør av beiting. Det presiseres også at naturen i området er under press fra nedbygging til hus og hytter og dels andre fysiske inngrep.

Annen kunnskap om området

Det omsøkte feltet er ikke tidligere beplantet og det er dermed snakk om treslagskifte. Det oppgis i søknaden at det er glissen løvskog, hovedsakelig bjørkeskog med lyng og gress som bunnvegetasjon, på det omsøkte området. Det er registrert snøarve i/på grensa til det omsøkte plantefeltet, samt noen hundre meter fra feltet. På grunn av kalkrik og variert vegetasjon er det potensiale for flere rødlistede arter i dette feltet.

Det omsøkte området er hovedsakelig omringet av skog, men også jordbruk- og boligområder i vest (Figur 1). Det ble i 2013 gitt tillatelse til å plante lutzgran helt øst på eiendommen. Denne tillatelsen ble gitt når lutzgran var vurdert med lav risiko på fremmedartslisten, og før Miljøfaglig Utredning sin kartlegging på Tverlandet⁸. Det er flere felt med lutzgran (omtrent 100 daa) og norsk gran (omtrent

⁷ Gaarder, G. 2011. Reguleringsplan for Sjøhaugen i Bodø kommune. Naturverdier, sårbarhet og konsekvenser av fritidsbebyggelse. Miljøfaglig Utredning Rapport 2011:37. ISBN: 978-82-8138-489-9

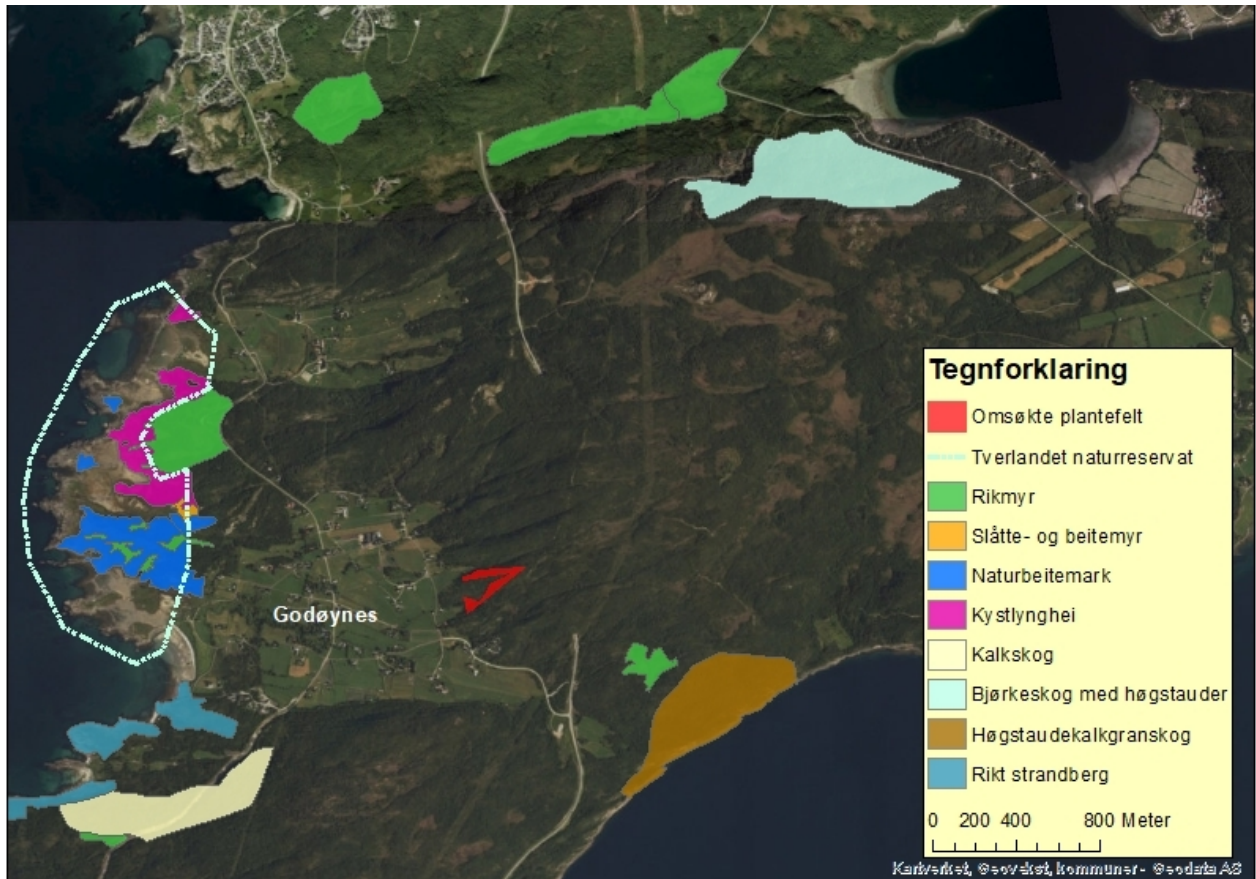
⁸ Hanssen, U., Alvereng, P., Gaarder, G., Jordal, J.B. og Langmo, S.H. 2015. Naturtypekartlegging i Bodø kommune i Nordland fylke i 2014. Miljøfaglig Utredning Rapport 2015:26. 45 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-77-9

⁹ Gaarder, G. 2013. Skjøtselsplan for Tverlandet naturreservat i Bodø kommune Miljøfaglig Utredning rapport 2013-6. 34 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-634-1.

¹⁰ Naturbase

200 daa) plantet på sørdelen av Tverlandet (se vedlegg). Flere av disse ligger i nærheten til de ovennevnte naturverdiene, og består av både større og mindre plantefelt. Det er flere av de større plantefeltene som ligger i nærheten av forekomstene av flueblom, særlig sør for Godøynes (Figur 1). To av de større plantefeltene ligger noen hundre meter øst for naturreservatet. Samtidig ligger det en del plantefelt øst for det omsøkte plantefeltet som vil ha mindre betydning for belastningen på de viktige naturverdiene.

Figur 1 Kart som viser det omsøkte plantefeltet, grensen til Tverlandet naturreservat, samt naturtypene omtalt i Tabell 1.

Vår vurdering

Et treslagskifte til lutzgran (SE), samt kortdistansespredning fra det omsøkte feltet, vil kunne føre til utryddelse av flere forekomster av snøarve, da den er registrert i og like utenfor feltet. Samtidig har feltet og feltets nærområder potensiale til å inneholde flere viktige arter som vil bli påvirket av treslagskiftet.

Ytterligere tilplanting av treslag av svært høy risiko vil gi økt samla belastning på et verneområde og flere viktige og rødlistede naturtyper og arter i et område der disse allerede er under belastning fra eksisterende plantefelt, samt andre fysiske inngrep.

Vår samla vurdering er at tiltaket vil ha vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfoldet. Vi avslår derfor søknad om utplanting av lutzgran på gnr. 73/18 i Bodø kommune.

Lovgrunnlaget

Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet. Tillatelse kan ikke gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold¹¹.

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål ble fastsatt ved kgl. res. av 25.5.2012 med hjemmel i naturmangfoldloven. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet etter forskriften, men fylkesmannen har fått delegert myndighet til å behandle søknader og gi tillatelser. Vi skal også vurdere søknadene etter prinsipper i naturmangfoldloven¹².

Med hilsen

Mia Marthinus Husdal (e.f.)
underdirektør

Elisabeth Nesheim-Hauge
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Kart over plantefelt på Tverrlandet - Bodø kommune

Kopi til:

Bodø kommune Postboks 319 8001 Bodø

---

¹¹ Naturmangfoldloven § 30

¹² Naturmangfoldloven §§ 8-12